



Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Marian
Nazwisko: Gołębiowski
Miejsce urodzenia: Płońsk
Data urodzenia: 16-04-1911
Imię ojca: Stanisław
Imię matki: Józefa
Znany/a też jako: Marian Gołębiowski

Dodatkowe informacje: Marian Gołębiowski (1911 - 1996) ps. "Irka", "Korab", "Lotka", "Ster", "Swoboda". Nauczyciel, oficer Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, Cichociemny, żołnierz Armii Krajowej w służbie specjalnej, żołnierz podziemia antykomunistycznego, działacz opozycji antykomunistycznej PRL.Sądzony w procesie pokazowym członków I Zarządu Głównego WiN. Skazany na śmierć w lutym 1947, karę ostatecznie zamieniono na 15 lat więzienia. Wyszedł na wolność w wyniku amnestii w czerwcu 1956 r.Ponownie zaangażował się w organizowanie struktur antykomunistycznych. Był współzałożycielem organizacji „Ruch”, . W 1970 r. wraz z innymi członkami organizacji został aresztowany przez SB i skazany na 4 i pół roku więzienia. Po wyjściu z więzienia kontynuował działalność opozycyjną w Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela.W 1982 r. wyjechał do USA, powrócił do kraju w 1990. W 1994 zeznał jako świadek w procesie zbrodniarza komunistycznego Adama Humera.Zmarł 18 października 1996 r. w Warszawie. Odznaczony między innymi Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Teczka zawiera akta kontrolno-śledcze dotyczące Mariana Gołębiowskiego i innych. 21.01.1946 Marian Gołębiowski został zatrzymany przez funkcjonariuszy UB. W trakcie brutalnego śledztwa prowadzonego przez Departament Śledczy MBP ww. został oskarżony o to, że "od 08.1944 do dnia zatrzymania tj 21.01.1946 działając w zamiarze usunięcia przemocą" władz Polski Ludowej brał udział w "nielegalnych związkach" AK, DSZ, WiN na terenie województwa lubelskiego i Warszawy. Organizował działalność wywiadowczą "osobiście werbując aparat personalny poprzez który zbierał wiadomości stanowiące tajemnicę państwową i wojskową". Zarzucono mu również "podżeganie do wykonywania aktów terrorystycznych" wobec funkcjonariuszy MO, UB, członków partii oraz żołnierzy LWP w formie rozkazów wydawanych dowódcom podległych mu oddziałów na terenie Lubelszczyzny oraz uchylanie się od obowiązku wojskowego. Po zakończeniu śledztwa sprawę przekazano na drogę sądową. Teczka zawiera protokoły przesłuchania, akt oskarżenia, schematy organizacyjne WIN, doniesienia agenturalne, informacje i raporty.	IPN BU 0259/106 (1525/III).	

Teczka zawiera akta sądowe dotyczące Mariana Gołębiewskiego (w aktach figuruje jako Marian Gołębiowski). W dniu 3.02.1947 Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał Mariana Gołębiewskiego z art 86 § 1 i 2 KKWP, art 90 KKWP, art 1 dekretu z 16.11.1945 o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy na karę śmierci oraz utratę praw publicznych i obywatelskich na zawsze oraz przepadek całego mienia na rzecz Skarbu Państwa. W dniu 5.02.1947 Bolesław Bierut ułaskawił M. Gołębiewskiego zamieniając orzeczony wyrok śmierci na karę dożywotniego więzienia. 14.07.1947 na mocy amnestii karę zmniejszono do 15 lat więzienia. Orzeczoną karę odbywał w więzieniach w Warszawie, Wronkach, Rawiczu i Sieradzu. Podczas pobytu w więzieniu w Sieradzu w dniu 3.12.1955 wraz z innymi więźniami podjął próbę ucieczki, która została udaremniona. Wskutek tego otrzymał karę dożywotniego więzienia, którą na wskutek amnestii zamieniono na karę 10 lat więzienia. Ostatecznie M. Gołębiewski opuścił więzienie 21.06.1956.

IPN BU 944/112- IPN BU 944/124 (Sr. 947/46).

Akta Sprawy Ewidencji Obserwacyjnej krypt. "Prospekt" prowadzonej w latach 1957-1987 przez Departament III MSW w związku z rozpracowywaniem Mariana Gołębiewskiego. 21.01.1957 M. Gołębiewski został zarejestrowany przez Departament III MSW do nr 369 jako figurant Sprawy Ewidencji Obserwacyjnej krypt. "Prospekt". Ww. został objęty rozpracowywaniem przez SB ponieważ w 1942 roku "po kursie dywersyjnym w Anglii został rzucony do kraju" gdzie został komendantem obwodu AK Hrubieszów, a następnie pełnił funkcje dowódcze w zamojskim Inspektoracie AK. "Po wyzwoleniu przeszedł do działalności w byłej organizacji WiN", gdzie pełnił funkcję komendanta okręgu lubelskiego. Aresztowany w 1946 roku, podczas pobytu w więzieniu "zorganizował grupę ludzi i dążył do opanowania więzienia". Po zwolnieniu nawiązał kontakty z byłymi członkami WiN oraz kontynuował "wrogą działalność". W trakcie prowadzenia rozpracowania M. Gołębiewski był inwigilowany przez Tajnych Współpracowników SB z meldunków których wynikało, że planował on zorganizować "nielegalną organizację" na terenie PRL, której zadaniem byłoby "rozpocząć zbrojną działalność przeciw PRL", a także miał zbierać "informacje wywiadowcze na rzecz wywiadu amerykańskiego". W aktach znajdują się materiały dotyczące M. Gołębiewskiego z lat 1945-1967, w tym protokoły przesłuchań, charakterystyki ww. oraz donosy TW. 04.04. 1987 zakończono prowadzenie sprawy, materiały złożono w archiwum Biura "C" MSW pod sygn. 37481/II. Z zapisów ewidencyjnych oraz notatki informacyjnej wynika, że w styczniu 1990 zmikrofilmowano 1 tom sprawy, zaś pozostałe trzy zostały zniszczone.

IPN BU 01224/1061 (37481/II).

Teczka zawiera materiały operacyjne dotyczące członków AK i WiN działających w okresie wojny i po 1945 roku na terenie województwa lubelskiego. Wśród materiałów znajdują się informacje na temat Mariana Gołębiewskiego ps. "Ster"/ "Irka". Zawarte są one w miesięcznych sprawozdaniach sporządzonych przez Wydział III KWMO w Lublinie, dotyczących "wrogiej działalności" byłych żołnierzy podziemia niepodległościowego na terenie województwa lubelskiego w latach 1958-1963. Z informacji tych wynika, że Marian Gołębiewski ps. "Irka"/ "Ster" po opuszczeniu więzienia w 1956 roku nawiązał szerokie kontakty z byłymi żołnierzami WiN na terenie całego kraju, a w szczególności na terenie województwa lubelskiego. Jak wynikało z informacji agenturalnych uzyskanych przez SB w rozmowach z dawnymi podkomendnymi "propagował wrogą postawę wobec władzy ludowej i rozsiewał propagandę o rychłym wybuchu wojny" usiłując ich przekonać do ponownego organizowania się. Wskutek tego SB podjęła działania operacyjne (między innymi zwiększono inwigilację M. Gołębiewskiego przez TW) aby zneutralizować działalność ww. oraz zniweczyć plany ponownego zorganizowania się wokół niego przez byłych żołnierzy AK-WiN. 24.05.1967 materiały złożono w archiwum Wydziału "C" KWMO pod sygn. 3596/III

IPN Lu 06/348 t. 2 (3596/III).

Akta Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. "Rewident" (nr rej 27247) prowadzonej w latach 1969-1974 najpierw przez Wydział I Departamentu IV MSW, a następnie przez Departament III MSW przeciwko członkom organizacji "Ruch". Wśród osób rozpracowywanych przez SB występuje Marian Gołębiewski. Ww. został zatrzymany przez funkcjonariuszy SB 20.06.1971 pod zarzutami działalności w nielegalnej organizacji "Ruch". Podczas przeszukania przeprowadzonego u aresztowanego funkcjonariusze zakwestionowali "nielegalnie wydawane i kolportowane materiały", dokumentację związaną z działalnością organizacji "Ruch", a także "materiały o charakterze dywersyjnym". W toku śledztwa oskarżono go, że w okresie od 1968 do czerwca 1970 brał aktywny udział w nielegalnym związku "którego istnienie, ustrój i cel miało pozostać tajemnicą dla władz państwowych", a który za cel stawiał sobie "zmianę ustroju politycznego w Polsce" (art. 278§1 kk.). Podczas wielokrotnych przesłuchań przez SB Marian Gołębiewski nie przyznawał się do zarzucanych mu czynów. Sprawę przekazano na drogę sądową.

IPN BU 01820/17 (2865/III).

Akta kontrolno-śledcze w sprawie przeciwko Marianowi Gołębiewskiemu i innym podejrzanym o działalność w nielegalnej organizacji "Ruch"na terenie Łodzi, Warszawy oraz innych miast prowadzone przez Biuro Śledcze MSW przy udziale KWMO w Łodzi. W dniu 21.06.1970 M. Gołębiewski został zatrzymany przez funkcjonariuszy SB jako "członek nielegalnej organizacji >Ruch<" na terenie Warszawy. W trakcie śledztwa zarzucono mu kolportaż "nielegalnej literatury" oraz "współudział w przygotowaniach do podpalenia budynku Muzeum Lenina w Poroninie". Sprawę skierowano na drogę sądową. W aktach figurują protokoły przesłuchania podejrzanym, notatki służbowe, akt oskarżenia i wyrok sądowy.

IPN Ld PF15/64 (945/III), IPN BU 02041/34 (2128/II).

Akta sądowe dotyczące Mariana Gołębiewskiego. 23.10.1971 Sąd Wojewódzki dla miasta Warszawy skazał Mariana Gołębiewskiego z art 142 kk w związku z artykułem 138, § 1 kk za działalność "w nielegalnym związku >Ruch<" oraz uczestnictwo w przygotowaniach do "podpalenia muzeum Lenina w Poroninie" na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na karę 2 lat pozbawienia praw obywatelskich. Więzienie opuścił latem 1974. W teczce znajdują się protokoły przesłuchań i rozpraw sądowych, wyrok Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z 23.10.1971, postanowienia i notatki urzędowe.

IPN BU 444/1 (IV K. 102/71).

Teczka zawiera akta osobowe więźnia dotyczące Mariana Gołębiewskiego. 23.10.1971 Marian Gołębiewski został skazany przez Sąd Wojewódzki dla miasta stołecznego Warszawa na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na karę 2 lat pozbawienia praw publicznych za udział "w nielegalnej organizacji Ruch" oraz "działalność antypaństwową" oraz "podjęcie przygotowań do obalenia ustroju socjalistycznego". Orzeczoną karę odbywał w więzieniach Warszawa-Białoleka, Strzelcach Opolskich oraz Rawiczu. M. Gołębiewski opuścił więzienie latem 1974 na mocy ustawy amnestyjnej z 18.07.1974. Teczka zawiera wyrok sądowe. wnioski, listy i zażalenia skazanego oraz kartę zdrowia.

IPN Po 140/221 (23943/74).

Teczka zawiera akta paszportowe Mariana Gołębiewskiego. Z analizowanych materiałów wynika, że Marian Gołębiewski w dniu 26.06.1978 otrzymał zastrzeżenie wyjazdów zagranicznych do wszystkich krajów kapitalistycznych (Z-2055-I-A/78) na okres dwóch lat, a w 1980 roku przedłużono je o kolejne dwa lata. Zastrzeżenie wniósł Departament III MSW na podstawie art 4 ust 2. pkt. 4 ustawy z dnia 17.06.1959 o paszportach. W uzasadnieniu napisano "były członek nielegalnego związku >Ruch<. Aktualnie aktywnie zaangażowany w działalność nielegalnej antysocjalistycznej organizacji >ROPCiO<. Wyjazdy zamierza wykorzystać do nawiązania bliższych kontaktów z wrogimi ugrupowaniami polonijnymi". W 1982 roku cofnięto zastrzeżenie i M. Gołębiewski otrzymał paszport na wyjazd do USA.

IPN BU 728/47353 (EAGP 047353).

Teczka zawiera akta kontrolne śledztwa w sprawie "sporządzania i przechowywania wydawnictw o charakterze antypaństwowym na terenie Gdańska". W materiałach śledztwa przechodzi osoba Mariana Gołębiewskiego. Ww. występuje w informacji Wydziału III KWMO w Gdańsku z 19.04.1979 w której informowano, że u ww. w dniu 17.04.1979 przeprowadzono rewizję podczas której zakwestionowano szereg "nielegalnych materiałów" oraz "odręcznych zapisków". Przesłuchany na okoliczność posiadania tych materiałów M. Gołębiewski odmówił składania zeznań, jak również "odmówił podpisania protokołu przesłuchania", w związku z powyższym został w dniu 18.04.1979 zatrzymany w areszcie na 48 godzin. W materiałach znajduje się również informacja z której wynika, że M. Gołębiewski jest byłym działaczem organizacji "Ruch" i za działalność w tej organizacji był karany sądownie. "Obecnie utrzymuje kontakty z Andrzejem Czumą i zajmuje się działalnością w organizacji ROPCiO".

IPN Gd 013/136 t. 2 (4 Ds. 46/80).

Teczka zawiera informacje dzienne na temat sytuacji społeczno - politycznej w kraju kierowane do najwyższych władz państwowych PRL przez Departament III MSW w okresie 1978 - 1979. Marian Gołębiewski figuruje między innymi w informacji dziennej z dnia 10.11.1978 na temat "przygotowywania przez wrogie elementy prowokacji politycznej w związku z 60 rocznicą odzyskania niepodległości". Ww. jest wskazywany jako jeden z czołowych "aktywistów ROPCiO " sygnatariuszy "Odezwy do narodu polskiego" nawiązującej do rocznicy odzyskania niepodległości, zawierającej "silne akcenty antyradzieckie" oraz nawiązujące do "ostatniego rozkazu b. dowódcy AK - gen. bryg. Okulickiego ps. >>Niedźwiadek" - o rozwiązaniu i przejściu AK do konspiracji, zawierająca prowokacyjne wezwanie do wypełnienia tego rozkazu". Z informacji wynika również, że SB podjęła "przedsięwzięcia w wyniku których przejęto ok. 4500 tych ulotek" i prowadzono dalsze działania w celu konfiskaty całości nakładu.

IPN BU 0296/198 t. 4 (KS/4/887) - Informacje
dzienne

Teczka zawiera opracowanie analityczne "Organizacja Ruch" sporządzone przez Departament III MSW w czerwcu 1970. W materiałach występuje Marian Gołębiewski, działacz organizacji "Ruch" aresztowany w dniu 21.06.1970. Analiza zawiera obszerną charakterystykę ww. w której wskazano, że M. Gołębiewski w okresie okupacji był szefem dywersji Inspektoratu Zamojskiego AK, a następnie komendantem obwodu hrubieszowskiego, po wyzwoleniu działał w organizacji WiN, gdzie pełnił funkcję zastępcy komendanta okręgu lubelskiego. W 1946 roku został skazany na 15 lat więzienia, zwolniony na mocy amnestii w 1956 roku. Po wyjściu z więzienia zajmował wrogą postawę wobec PRL i nadal prowadził "nielegalną działalność". Podczas aresztowania zakwestionowano "literaturę bezdebitową" i szereg innych materiałów. Podczas przesłuchania nie przyznał się do stawianych mu zarzutów oraz odmówił składania wyjaśnień. W trakcie śledztwa SB uzyskała zeznania z których wynikało, że M. Gołębiewski zajmował się wydawaniem i kolportażem "nielegalnej literatury" oraz przygotowywał "akcję na Muzeum Lenina w Poroninie". Sprawę skierowano na drogę sądową.

IPN BU 0296/89 t. 2 (KS/4/241).

Akta Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. "Gracze" (nr rej 46460) prowadzonej w latach 1976-1982 przez Dep. III MSW. Marian Gołębiewski występuje między innymi w informacjach dotyczących solidarnościowego strajku głodowego w kościele św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej w dniach 7-12 maja 1980. Strajk ten podjęto w obronie aresztowanych działaczy KOR Mirosława Chojckiego i Dariusza Kobzdeja.

IPN BU 0204/1405 t. 5 (50966/II).

Z zachowanych materiałów wynika, że w dniu 20.04.1971 Marian Gołębiewski został zarejestrowany przez Departament III MSW do nr 30508 jako figurant Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. "Omega". Ww. był rozpracowywany z powodu "działalności antypaństwowej". W okresie okupacji "szef dywersji Inspektoratu Zamojskiego AK", po wyzwoleniu zastępca komendanta Okręgu Lubelskiego organizacji WiN. Wyrokiem WSR w Warszawie z dnia 3.02.1947 został skazany na karę śmierci, na mocy ułaskawienia karę śmierci zamieniono na dożywotnie więzienie. Zwolniony na mocy amnestii w 1956. Aresztowany w dniu 20.06.1970 za "nielegalną działalność" w związku "Ruch" skazany na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Były działacz ROPCiO. Rozpracowanie zakończono w dniu 5.09.1985 z powodu wyjazdu figuranta do USA. Materiały złożono w archiwum Biura "C" MSW pod sygn. 50963/II.

IPN BU 01222/2582 (50963/II).